

שגריר סין בישראל: "יחסי סין-ישראל הם בחירה עצמאית מרצון חופשי ואינה אמורה להיות מושפעת מאף גורם שלישי"

גליה לביא | 12 במאי, 2022

ב-24 בינואר 2022 מלאו 30 שנה לכינון היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לסין. במהלך שלושת העשורים האחרונים ראו היחסים בין הצדדים עליות ומורדות. ישראל רואה בסין מעצמה עולה עם פוטנציאל כלכלי רב, אך מנגד, קיימות בין השניים גם מחלוקות בשל שיתופי הפעולה בין סין לאיראן, וכן עקב דפוס הצבעותיה של סין באו"ם, שאינו תואם תמיד את האינטרסים של ישראל. בשנים האחרונות הושפעו היחסים גם מהתחרות בין המעצמות. על רקע זה ולציון 30 שנות יחסים דיפלומטיים, נערך ראיון עם שגריר סין בישראל, מר צאי רון (Cai Run). דבריו של השגריר התייחסו להזדמנויות ולאתגרים הגלומים ביחסים בין סין לישראל בהווה ובעתיד.¹

ב-24 בינואר 2022 מלאו 30 שנה לכינון היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לסין. הצדדים ציינו את האירוע במפגש וירטואלי של 'ועדת החדשנות ישראל-סין' (China-Israel Joint Committee on Innovation Cooperation - JCIC), בראשות סגן הנשיא וואנג צ'י-שאן (Wang Qishan) ושר החוץ וראש הממשלה החליפי, יאיר לפיד. במפגש הוועדה, שהתכנסה זו הפעם החמישית, נחתמו תוכנית עבודה תלת-שנתית בין המדינות ושורת הסכמים בילטרליים מקצועיים. כמו כן, הנשיא, ראש הממשלה ושר החוץ של סין שוחחו עם מקביליהם הישראלים והחליפו [ברכות](#) "המדגישות את העבר המשותף והיחסים החמים הקיימים בין ישראל לסין", לפי הודעת משרד החוץ הישראלי.

במרוצת 30 השנים מאז כינונם ידעו יחסי ישראל-סין עליות ומורדות. אך כיום נראה כי שני הצדדים מעדיפים להשאיר את העבר מאחור ולהתמקד בשיתופי הפעולה האפשריים וביחסי הכלכלה הפורחים ביניהם. משרד החוץ הישראלי [רואה](#) את היחסים כ"מאופיינים בשיח מדיני שוטף, יחסי סחר וכלכלה הדוקים, ושיתופי פעולה מגוונים המקשרים בין שני העמים". שגריר סין, מר צאי רון (Cai Run), ציין לחיוב ש"יחסי ישראל-סין שמרו על התפתחות בריאה ויציבה, ושיתוף הפעולה בתחומים שונים הניב תוצאות פוריות". לדבריו, גם האמון ההדדי הפוליטי גבר ב-30 השנים האחרונות, "מנהיגי שתי המדינות שמרו על אינטראקציה הדוקה", והוקם המנגנון הבין-ממשלתי - ועדת החדשנות ישראל-סין. השגריר צאי הזכיר שב-2017 הוכרזה

¹ ראיון זה הוא ראשון בסדרת מאמרים לציון 30 שנים לכינון היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לסין.

בין המדינות 'שותפות כוללת בחדשנות' (Innovative Comprehensive Partnership), שהביאה את היחסים ל"רמה חדשה של קשרים בילטרליים".

היחסים בין ישראל לסין מתמקדים בכלכלה וקשרי הסחר בין המדינות הולכים ומתהדקים. לפי הנתונים מהצד הסיני, היקף הסחר בין המדינות עלה מ-50 מיליון דולר בשנת כינון היחסים, ל-22.8 מיליארד דולר ב-2021. יש לציין שקיים שוני בין הנתונים המוצגים על ידי שני הצדדים, כנראה בשל הבדלים באופן החישוב. לפי נתוני הלמ"ס הישראלי, היקף הסחר הבילטרלי ב-1992 עמד על 50 מיליון דולר וב-2021 הגיע ל-14.95 מיליארד דולר. שגריר סין הוסיף שארצו "הפכה לשותפת הסחר הגדולה ביותר של ישראל באסיה והשנייה בגודלה בעולם", ושגם ענף התיירות זכה לעדנה עם פתיחת "טיסות ישירות בין ישראל לבייג'ינג, שאנגחאי, שנגן, צ'נגדו והונג קונג". חברות עסקיות משני הצדדים מקיימות "שיתופי פעולה בפרויקטים בולטים כמו הנמל החדש בחיפה², הקו האדום של הרכבת הקלה בתל אביב, פארק החדשנות סין-ישראל צ'אנגג'ואו ופארק החדשנות סין-ישראל (שאנגחאי)". שיתופי פעולה אלו, לדבריו, "הופכים את שיתופי הפעולה בחדשנות לגולת הכותרת ולכוח המניע של היחסים הבילטרליים". שתיה מדינות פועלות לקראת חתימה קרובה של הסכם סחר חופשי.

הקשרים בין המדינות המשיכו להתהדק גם בתקופת מגפת הקורונה. למרות הקושי לקיים מפגשים אישיים, המנהיגים המשיכו לשמור על תקשורת ביניהם וועדת החדשנות ישראל-סין התקיימה באופן וירטואלי. השגריר צאי ציין לחיוב את תמיכת ישראל בסין בעת מאבקה במגפה ונזכר בהארת בית עיריית תל אביב בצבעי דגל סין לאות סולידריות. מצידה, "סין סיפקה סיוע והקלות לישראל ברכישה והובלה של תרופות ואספקה בסין". גם קשרי הסחר המשיכו לצמוח בעת המגפה. לפי הנתונים הסטטיסטיים של סין, היקף הסחר הבילטרלי עלה ל-17.54 מיליארד דולר ב-2020, עלייה של 18.8 אחוזים בהשוואה לשנה הקודמת, ועלה ב-30 אחוזים נוספים ל-22.8 מיליארד דולר בשנת 2021. גם כאן, הנתונים מהצד הישראלי נמוכים יותר ולפי הלמ"ס: ב-2020 הגיע היקף הסחר בין סין לישראל ל-11.88 מיליארד דולר, עליה של פחות מ-6 אחוזים מהשנה הקודמת; היקף הסחר הבילטרלי ב-2021 עלה ביותר מ-25 אחוזים, ל-14.95 מיליארד דולר.

אך למרות הקשרים המתהדקים בין סין לישראל, בשנים האחרונות מעיבה עליהם התחרות המתעצמת בין סין לארצות הברית. ארצות הברית מפעילה לחץ על קובעי המדיניות בישראל לרסן את ההשקעות הסיניות בתשתיות המדינה ובתחומי הטכנולוגיה המתקדמת. השגריר צאי נשאל כיצד הוא רואה את יחסי ישראל-סין על רקע זה, ותשובתו במלואה:

China's diplomacy is committed to fostering a new type of international relations and building a community with a shared future for mankind, and China stands ready to join hands with other countries to take a new approach to developing state-to-state relations featuring win-win cooperation.

² נמל המפרץ.

Mutual benefit and win-win results are the essence of China-Israel cooperation, which is conducive to the development of both countries and beneficiary to both peoples. China-Israel cooperation features mutual respect, equality, and win-win spirit. It's an independent and voluntary choice that doesn't target any third party, and nor should it be affected by any third party.

נושא נוסף שמעיד על היחסים הבילטרליים הוא שיתופי הפעולה בין סין לאיראן. בירושלים רואים בקשר הזה סיכון מתמשך לזליגת נשקים מתקדמים לאויבתה המושבעת, וכן לערעור היציבות האזורית. אך השגריר צאי אינו סבור שיחסי סין-איראן צריכים להשפיע על יחסי סין-ישראל. לדבריו, "סין ואיראן מקיימות יחסים נורמליים בין מדינה למדינה, והיחסים בין שתי המדינות אינם מכוונים לשום צד שלישי". לצד זאת, "סין מבינה את החששות הביטחוניים הלגיטימיים של ישראל, מאמינה שיש לכבד את זכותה של ישראל לקיום ולפיתוח, ומתנגדת לכל מילה או מעשה שיובילו להסלמה". בהקשר להסכם הגרעין המתגבש בוינה, השגריר הודה ש"אינו מושלם ואינו יכול לפתור בעיות מעבר לתוכנית הגרעין האיראנית", אך "הוא יכול לשמש כנקודת פתיחה לפתרון בעיות נוספות". השגריר ציין ש"רוב הקהילה הבינלאומית מאמינה ששימור ויישום הסכם ה-JCPOA הוא האמצעי היעיל היחידי לפתרון נושא הגרעין האיראני". השגריר מקווה שבנוסף להסכם הגרעין, "הצדדים הרלוונטיים יכולים לדון ולפתור דאגות לגיטימיות ולקדם ביטחון משותף על ידי הקמת ערוצי תקשורת ודיאלוג אחרים". בהקשר זה, הוא ציין כי "סין תמיד תמלא את תפקידה כמדינה מרכזית אחראית, והיא מחויבת לקדם את השלום והיציבות המתמשכים במזרח התיכון".

נושא נוסף שלגביו ישראל וסין חלוקות בדעותיהן הוא הסכסוך הישראלי-פלסטיני. בהזדמנויות רבות הציגו פקידים סינים בכירים את עמדתה של סין - תמיכה בפתרון שתי המדינות, לפי קווי 1967, עם מזרח ירושלים כבירת המדינה הפלסטינית. למרות שהיא מצהירה גם על הצורך לענות על צרכי הביטחון הישראליים, סין תומכת בצד הפלסטיני בהצבעותיה באו"ם, ובזמן מבצע 'שומר החומות' במאי 2021, כשסין שימשה הנשיאה התורנית של מועצת הביטחון של האו"ם, היא יזמה דיונים והייתה שותפה לניסוח הצעה לדרוש מישראל "לנהוג באיפוק". במצב זה של הדברים, קשה לישראל לחשוב על סין כעל מתווכת נייטרלית, אך דווקא למרות אי-ההסכמות בין הצדדים, חשוב להבין את נקודת המבט הסינית על הנושא. לכן, השגריר נשאל כיצד סין יכולה למלא תפקיד קונסטרוקטיבי בסוגייה זו. תשובתו במלואה:

As a responsible major country, China has always been endorsing the Middle East peace process and making constructive efforts to promote peace and facilitate talks on the Palestinian issue. Over the past year, State Councilor and Foreign Minister Wang Yi has put forward a five-point initiative on achieving security and stability in the Middle East and a three-point vision on materializing the two-state solution. Last July, China hosted

the fourth Palestine-Israel Peace Symposium, during which State Councilor and Foreign Minister Wang Yi delivered a speech, providing a platform for Palestine-Israeli peace advocates to communicate, with a view to exploring the road to peace and pursuing the way of coexistence. In March this year, the Chinese government's Special Envoy Zhai Jun on the Middle East issue visited Israel and Palestine, and had in-depth communication with both sides. China supports the holding of an international peace conference led by the UN with the participation of the permanent members of the UN Security Council and all stakeholders of the Middle East peace process.

המדיניות הישראלית וגם זו הסינית, משקפות החלטה להניח בצד את המחלוקות המדיניות ולהתמקד במשותף. ישראל רואה בסין מעצמה עולה וידידותית עם יתרונות כלכליים מובהקים, וסין רואה בישראל גשר למערב ומקור לטכנולוגיות מתקדמות. השגריר צאי רואה בהיסטוריה המשותפת לשתי המדינות "מראה שמאירה את ההווה והעתיד", ולכן יש לרתום את ניסיון העבר לקראת העתיד: ראשית, "ידידות ותיקה. העם הסיני והיהודי כיבדו ותמכו זה בזה, והניחו בסיס היסטורי ורגשי ליחסי סין-ישראל". שנית, "כבוד הדדי ... עלינו לדבוק בנורמות בסיסיות השולטות ביחסים בינלאומיים כמו כבוד הדדי לריבונות ואי-התערבות בענייני פנים". שלישית, "שיתוף פעולה מועיל הדדי. סין וישראל חולקות חזונות דומים וחוזקות משלימות, ויש לנו את כל הסיבות להשיג תוצאות של win-win".

במבט קדימה, השגריר צאי סבור ש"עלינו ל ... הסתכל על הקשרים הביטורליים שלנו מנקודת מבט אסטרטגית וארוכת טווח. לא משנה איך הנוף הבינלאומי עשוי להשתנות, עלינו לדבוק בכיוון הנכון של היחסים הביטורליים ולא לתת לעננים צפים לחסום את החזון שלנו. המפתח לידידות חייב להיות בידיים שלנו". לדבריו, סין מקדמת פרדיגמת פיתוח חדשה ושיתוף הפעולה בין סין לישראל הוא מועיל ומבטיח. לכן, השגריר סבור ששני הצדדים "יותר ממסוגלים לשאוב אחד מכוחו של השני כדי להשיג התפתחות משותפת". "בעשור הקרוב", הוא מסכם, "יחסי סין-ישראל צפויים להתקדם לקראת מחר טוב יותר".